

PROF: MARGARITA LEDO ANDIÓN
Graduada en Periodisme,
Escola Oficial de Periodisme
Barcelona, 1973.

Llic. i Dra. en CC de la Informació (Periodisme)
UAB, 1981 i 1986.

DEPARTAMENT DE COMUNICACIÓ
ÀUDIO-VISUAL, PUBLICITAT I
DOCUMENTACIÓ.

TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESI SIGNIFICATIUS.

1. *Prensa e Galeguismo. Da prensa galega do XIX ao primeiro periódico nacionalista* Ensaio. Sada (A Coruña), Ediciós do Castro.
2. *Foto-xoc e xornalismo de crise* Ensaio. Sada (A Coruña), Ediciós do Castro.
3. "Os intelectuais republicanos, a súa prensa e o caso galego", en *Grial. Revista galega de cultura*, xullo-agosto-setembre 1987, pp. 272-287.

ACTIVITATS PROFESSIONALS SIGNIFICATIVES.

1. Professora de "Comunicação e Cultura de Massas". Facultat de Letras, Universidade do Porto.
2. Directora de *A Nosa Terra*, periódico galego semanal. Santiago de Compostela, 1977-1980.
3. Disseny de models de premsa a: *A Nosa Terra* (Santiago), *Escrita* (Vigo), *Adiante* (Vigo), *Festa da palabra silenciada* (Vigo).

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA.

Els apartats principals són: Disseny i Maquetació en el procés de producció de la premsa escrita; tècniques d'ordenació, valorització i interacció dels materials informatius; l'edició i les seves variables tecnològiques: sistemes de Composició i Impressió; i perspectiva històrico-teòrica del desenvolupament de les Arts Gràfiques fins a l'actual fase tecnològica, així com les repercussions en la realització de la premsa escrita.

PROF: JOSEP M. ORTA
CARLOS PEREZ DE ROZAS
JOSEP ROVIROSA
MIQUEL VILLAGRASA

DEPARTAMENT DE COMUNICACIÓ
ÀUDIO-VISUAL, PUBLICITAT I
DOCUMENTACIÓ.

TEMARI

1. *Disseny i Maquetació en el procés de producció de la Premsa.*
La Forma com a Comunicació: canvi de rol per als components gràfics de la premsa. Condicionaments tècnics, socials i culturals. Fer un periòdic: la maquetació com a esquema d'operacions necessàries. Les primeres seccions de Compaginació a l'EE, la seva evolució. Influència d'altres àrees d'expressió en el disseny de la premsa escrita, crisi d'arquetipus i noves tendències. El "Redisseny".
2. *Els Tipus: origen i morfologia.*
Parts dels Tipus. Les lletres: cossos, alçada "X", ascendents i descendents. Fonts. Taules tipogràfiques de composició. Mesures dels Tipus per a plom, fotocomposició i composició electrònica. Unitats "EM".
3. *Sistemes de Mesures Tipogràfiques.*
El punt Didot i el punt Pica. El tipòmetre. Aplicacions al càlcul de la Superfície d'impressió, amplades, espaiats, interlinies, alçada, cossos. Mesures tipogràfiques a la premsa de Barcelona.
4. *Els Caràcters tipogràfics.*
Les variables d'inclinació, traç, terminals. Fases en l'evolució formal dels caràcters: Les classificacions de Thibaudeau, Vox, Atypi, DIN, Novarese, Jacno, Alexandrini. Els catàlegs. Canvis tècnics i nous models.
5. *Preparació dels originals.*
Preparació dels textos. Normes de correcció d'estil gràfic. Càlcul d'extensió. Referències d'espai a la Pauta i elaboració de "planilles". Selecció de caràcters y codificació.
6. *Textos i Llegibilitat.*
Amplades de composició estàndard i variacions per la identificació d'específics. Justificats o composició lliure. Capitulars. Sumaris. El procés de lectura: punts d'ancorament i lectura selectiva. Caràcters i Llegibilitat. Normes per la Llegibilitat.
7. *Recursos Tipogràfics.*
Classificació funcional: ordenació, separació, valoració de materials. Tipologia: filets, quadrats, fons, trames, contra-tipus. Variacions formals: lliis vs. fantasia. Els Blancs. Marcat i modificacions en la codificació de materials. Suports i sistemes de reproducció. Els específics: senyals de continuació, identificació, tabulació, etc.
8. *Els Titulars.*
Estils i tractament gràfic. Elements de Titulació: avant-títols, títols, subtítols, sumaris i destacats. Funció d'atenció, fixament i valoració: relació amb les dimensions, traç, i disseny dels caràcters. Disposició de Titulars. Llibre d'estil i cèl.lula de Titulació: columnes-cos-línies-pàgina. Ajustament i Codificació.
9. *La Imatge en Premsa.*
Components de la Imatge. Evolució històrico-tècnica: usos i suports per a la imatge de Premsa. La Imatge fotogràfica com a gènere: El Fotoperiodisme. Relació Text-Imatge. Les Il.lustracions: ornamentals vs. representació. Dibuixos, vinyetes i caricatures.

10. *Tractament d'imatges.*
Procés de connotació dins la imatge i tècniques de dramatització: contrast, enquadrament, plànols. La manipulació d'imatges: muntatge, collage, retocs, talls, modificacions, siluetejats. Elements d'informació visualitzada: mapes, gràfics, quadres, Infografisme.
11. *Preparació d'imatges per Edició.*
Dimensionat i normes de marcat: superfície útil i proporcions. Tractament de reproducció: directes i plomes. Identificació de documents. Reserves, mescles i sobreimpressió. La Codificació. Sistemes de reproducció.
12. *El Color en Premsa.*
Fases en la seva utilització. Visió del Color. Els colors de la llum blanca. Colors primaris per a la impressió en color. Classificació de la impressió en color. Selecció de color: en Fotomecànica, en exploració electrònica. La reproducció del color.
13. *Muntatge de Pàgines.*
Correcció i proves en funció del procés de fabricació. Materials de Muntatge i sistemes de composició. Muntatge de la pàgina tot seguint la Maqueta. Tancament de Pàgines, revisió del muntatge i V.P. per a la impressió.
14. *Estructura de la Premsa escrita: Informació i Publicitat.*
Compaginació Oberta i Tancada: Actualitat VS. Seccions. Distribució de la Superfície d'impressió: diagram de base, marges, llom, tall. La Pàgina: capçalera, peu, l'entrada i la sortida. Centre òptic i tensions de lectura. La Publicitat: classificació, normes de composició i disposició.
15. *Formats.*
Estàndard i Tabloid. Relació diacrònica Formats-Models. La Graella, base per a la definició gràfica de Models. Distribució de la Pauta. Escala de Formats. Les constants: Logotipus i elements de capçalera. Logotipus de rúbrica. Identificació d'específics.
16. *Maquetació: els protocols.*
Principis generals per a establir la Maqueta de Pàgina. Valoració i distribució tot seguint el Model. Varietats de presentació. Maquetes per a color. Esquemes de Maquetació: els arquetipus estàtic-dinàmic, horitzontal-vertical, modular-irregular, simètrica-per contrast, en quadrat-en diagonal.
17. *Sistema productiu: organigrama.*
La Conferència de Redacció: La Llançada o Paginació: espai informatiu, àrees de Redacció. Redaccions sense informatitzar, redaccions informatitzades: Fases de realització. Maquetació, Redacció, Edició. Maquetes electròniques, filmació de pàgines i Muntatge.
18. *Relació Forma-Fons.*
Els "Llibres d'Estil" de Compaginació. Proporcions, Models i Metodologia d'anàlisi formal. La Pàgina n.1 : Tipologia. Noves tendències en el disseny de la premsa: creació sintètica de la informació visualitzada. L'Infografisme en setmanaris i premsa diària.
19. *Els Models: la seva definició teòrica.*
Les determinants històrico-culturals i editorials. Models, materials i evolució tecnològica. Elecció de Format, línia d'imatge, tipografia i relacions dins de l'espai-pàgina. Models pre-existents com a univers referencial.
20. *El Model informatiu-interpretatiu.*
Definició. Característiques de presentació. Origen i evolució. Relació títols, textos, imatges i recursos. Utilització del Model informatiu a l'EE.
21. *El Model Popular i el Model d'Opinió: Implantació dels híbrids.*
Origen, influències i definició formal. Característiques de presentació. Irrupció dels senyals gràfics. Relació de títols, textos, imatges i recursos. La seva utilització a l'EE.
22. *El Model Sensacionalista.*
Definició, origen i evolució. Característiques de presentació. Relació de títols, textos, imatges i recursos. El Model "europeu" i el Model "americà": tendències.
23. *Nous models, dominicals, news magazines i revistes.*
Diaris post-televisius i premsa de grup. Tipologia de premsa no diària i característiques gràfiques per a cada publicació. Evolució formal dels Magazins: del gènere "dominical" fins als Clip's. Aportacions al Llenguatge visual de la premsa escrita.
24. *Sistemes de Composició.*
La composició de textos: introducció a la tipografia i a la fotocomposició. El procés de treball en cadascun dels sistemes fins a la materialització de prototipus de pàgina. El pas d'un sistema a l'altre. L'entrada de l'Ordinador en la composició.
25. *Sistemes d'Impressió.*
Introducció als sistemes tipogràfic, offset i lotogravat. Les màquines d'imprimir. El paper i la seva incidència en la impressió i en els costos de producció.
26. *Evolució tecnològica en la premsa de Barcelona.*
Periodista i canvi tecnològic. La figura del periodista-dissenyador. Les mutacions en el procés de treball. Avaluació social i professional de la Nova Tecnologia.

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA.

- CARITÀ, Enrico: *Una sfida per la stampa*. Milano, Fabri-Bompiani, 1981.
- CASASÚS, J.M. i ROIG, X.: *La premsa actual. Introducció als models de diari*. Barcelona, Edicions 62, 1981.
- COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA: *Annals del Periodisme Català*. Barcelona.
- CRAIG, J.: *Designing with type*. Nova York, Watson-Gutpill, 1980.
- DREYFUS, J. i RICHAUDEAU, F.: *La Chose Imprimée*. Paris, Retz, 1985.
- EVANS, H.: *Diseño y compaginación de la Prensa Diaria*. Barcelona, Gustavo Gili, 1984.
- EVANS, H.: *Eyewitness. 25 years Trough World Press Photos*. Nova York, William Morrow, 1981.
- GARCÍA, M.R.: *Diseño y remodelación de periódicos*. Pamplona, Euns, 1984.
- GUÉRY, L.: *Manuel de Secretariat de redaction*. Paris, CFPJ, 1986.

- HULBURT, A.: *Foto. Interacción del diseño con la fotografía*. Barcelona, Gustavo Gili, 1985.
- HULBURT, A.: *The Grid. A modular system for the design and production of newspapers, magazines and books*. Nova York, Van Nostrand Reinhold Co., 1978.
- JOSEPH i MAYOL, M.: *Com es fa un llibre. Diccionari de les arts gràfiques*. Barcelona, Pòrtic, 1979.
- KÜPPERS, H.: *Atlas de los colores*. Barcelona, Blume, 1979.
- LIBRO DE ESTILO. Madrid, El País, 1984.
- LIBRO DE REDACCIÓN. Barcelona, La Vanguardia, 1986.
- LIBROS SOBRE PORTADAS: *Publicacions de New York Times, Herald Tribune, El Periódico de Catalunya, El País*.
- LLIBRE D'ESTIL. Barcelona, Diari de Barcelona.
- MARTÍN AGUADO, J.A.: *El periódico y sus fundamentos tecnológicos*. Madrid, Latina Universitaria, 1981.
- MARTÍN AGUADO, J.A.: *Lectura estética y técnica de un diario*. Madrid, Alhambra Universidad, 1987.
- MARTÍN, E. i TAPIZ, L.: *DEAIG. Diccionario Enciclopédico de las Artes e Industrias Gráficas*. Barcelona, Don Bosco, 1984.
- MARTÍN VIVALDI, G.: *Géneros periodísticos*. Madrid, Paraninfo, 1986.
- MOEN, D.B.: *Newspaper, Layout and Design*. Iowa University Press, 1984.
- MÜLLER-BROCKMANN, J.: *Sistema de Reticulas*. Barcelona, Gustavo Gili, 1982.
- RICHAUDEAU, F.: *La lisibilité*. París, Retz, 1976.
- RUFFOLO, S.: *Vestire i Giornali*. Torino, Gutenberg 2000, 1986.
- SATUÉ, E.: *El disseny gràfic a Catalunya*. Barcelona, Els Llibres de la Frontera, 1987.
- SMITH, A.: *Goodbye Gutenberg*. Barcelona, Gustavo Gili, 1983.
- VIGIL, M.: *Tecnología y diseño del periodismo impreso*, en AA. VV.: *El Periodismo Impreso*. Barcelona, Mitre, 1986.
- VILCHES, L.: *Teoría de la imagen periodística*. Barcelona, Paidós, 1987.
- WHITE, J.V.: *Editing by Design*. New York, R.R.Bowker, 1982.

AVALUACIÓ

Treballs pràctics preceptius i proves-síntesi que expressin el grau de comprensió conceptual de l'assignatura a través de projectes gràfics per a premsa. Opcionalment, l'alumne també podrà assistir a seminaris i realitzar treballs monogràfics per a complementar l'avaluació.

CODI : 2006 - LLENGUA CATALANA II.

PROF: ANNA M. TORRENT I BADIA DEPARTAMENT DE FILOLOGIA
 Dra. en Filosofia i Lletres CATALANA.
 (Filologia Catalana), UAB, 1983.

TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESI SIGNIFICATIUS.

1. Edició crítica de FONTANELLA, Francesc: *Lo desengany*. Barcelona, Edicions 62, 1968.
2. Poesia barroca de la Guerra dels Segadors, *Els Marges*, 31, 1984.
3. "Observacions sobre la fixació d'uns criteris d'elocució formal". Comunicació presentada amb CASTELLANOS, J.A. a les Primeres Jornades de la Meso-Comunicació a Catalunya, 1984.

ACTIVITATS PROFESSIONALS SIGNIFICATIVES.

1. Membre de la Comissió Assessora del Gabinet de Llengua Catalana de la UAB, 1989.
2. Membre de la Comissió de Seguiment de la Llengua Normativa, integrada per professors de les diferents universitats catalanes i representants de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Direcció General de Política Lingüística, 1989.
3. Coordinadora de l'àrea T (CC de la Informació) del Termcat, Centre de Terminologia, des del 1986.

PROF: JOSEP-ANTON CASTELLANOS i VILA DEPARTAMENT DE FILOLOGIA
 Llic. en Filosofia i Lletres CATALANA.
 UAB, 1974.
 Llic. en Filologia Catalana
 UB, 1980.
 Dr. en Filosofia i Lletres
 UAB, 1981.

TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESI SIGNIFICATIUS.

1. Programa específic de llengua catalana per a estudiants i professionals dels mitjans de comunicació a *COM*, 4, gener, 1984.
2. "Observacions sobre la fixació d'uns criteris d'elocució formal", comunicació a les "Primeres Jornades sobre Meso-Comunicació a Catalunya", UAB, 1, 1984.
3. La llengua dels locutors de la ràdio i la televisió francòfones de Quebec, a *COM*, 9, 1985.